

SOSYAL BİLGİLER 7

ÜLKEMİZDE NÜFUS ÜNİTESİ DERS NOTLARI

NÜFUS: Sınırları belli bir alanda yaşayan insan sayısı.

NÜFUS YOĞUNLUĞU: Km²'ye düşen insan sayısıdır. Nüfusun o yerleşim yerinin alanına bölünmesiyle elde edilir. Örneğin; Hoşgörü şehrinin nüfusu 1.000.000 kişi olsun, bu şehrin alanı da 2000 km² olsun. 1.000.000'u 2000 km²'ye böleriz. 500 sonucunu buluruz yani Hoşgörü şehrinin nüfus yoğunluğu 500 kişiymiş.

Yerleşim yerleri nüfus miktarlarına göre adlandırılmış. Köy, Kasaba, Şehir, Büyükşehir.

Nüfus'u 2000'in altındaysa Köy,

Nüfusu 2000-10000 arası ise Kasaba,

Nüfusu 10.000-500.000 arası ise Şehir,

Nüfusu 500.000'den fazlaysa Metropol veya Büyükşehir denir.

Ülkemizde 81 tane Şehir vardır. Bunlardan 30 tanesi Büyükşehirdir.

Peki nüfus her yerde dengeli mi dağılmıştır? Tabi ki hayır kimi yerler yoğun nüfuslu, kimi yerler seyrek yani az nüfusludur. Niçin her yerde nüfus aynı değildir? Nüfusun dağılışına etki eden faktörler nelerdir?

Nüfusun Dağılışına Etki Eden Faktörleri 2'ye ayıracağız.

a) Doğal Faktörler:

- İklim
- Yeryüzü Şekilleri
- Yer altı Kaynakları
- Su Kaynakları
- Bitki Örtüsü

b) Beşeri(İnsani) Faktörler:

- Sanayi
- Ticaret
- Ulaşım
- Tarım
- Teknoloji

NOT: Nüfusun dağılışına etki eden faktörler kimi yerde nüfus miktarını artırırken,kimi yerde de nüfus miktarını azaltmaktadır. Örneğin sanayinin geliştiğı,iş imkanlarının fazla olduğı İzmit'te nüfus fazla iken,sanayinin gelişmediğı,iş imkanlarının az olduğı Kastamonu'da nüfus azdır.

TÜRKİYE'DE NÜFUS YOĞUNLUĞU

Ülkemizin nüfus yoğunluğu incelendiğinde, genellikle ılıman iklim şartlarının hakim olduğı,ulaşımin kolay olduğı ve tarımın elverişli olduğı kıyı kesimlerde nüfusun yoğunlaştığı görülmektedir.

Arazinin engebeli olduğı,karasal iklimin görüldüğü iç kesimlerde nüfus yoğunluğu azdır.

Bir yerde nüfus yoğunluğunu hesaplayabilmemiz için 2 veri gerekmektedir.

1- Nüfus Miktarı

2- Yüz ölçüm

Türkiye'de Nüfusun en fazla olduğı bölge : Marmara Bölgesi

Türkiye'de Nüfusun en az olduğı bölge: Doğu Anadolu Bölgesi

Türkiye'de Nüfus yoğunluğun en fazla olduğı bölge: Marmara Bölgesi

Türkiye'de Nüfus yoğunluğun en az olduğı bölge: Doğu Anadolu Bölgesi

Türkiye'de Nüfusun en fazla olduğı il : İstanbul

Türkiye'de Nüfusun en az olduğı il: Bayburt

Türkiye'de Nüfus yoğunluğun en fazla olduğı il: İstanbul (2666 Kişi)

Türkiye'de Nüfus yoğunluğun en az olduğı il: Tunceli (18 Kişi)

Yukarıda da görüldüğü gibi ülkemizde nüfusun dağılışı dengeli değildir. Bunun da sebebi Nüfusun Dağılışı Etkileyen Doğal ve Beşeri Faktörlerdir.

Türkiye'de nüfusu en fazla olan 5 ile baktığımızda (İstanbul,Ankara,İzmir,Bursa,Adana) : Genellikle iklimlerinin ılıman,ulaşımlarının gelişmiş,Turizm,Sanayi,Tarım,Ticaret gibi faaliyetlerin ön planda olduğunu görürüz.

Türkiye'de nüfusu en az olan 5 ile baktığımızda (Bayburt, Tunceli, Ardahan,Kilis, Gümüşhane) : Genellikle İklimlerinin sert,ulaşımin zor,turizm,sanayi,tarım ve ticaretin gelişmediğini görürüz.

Eğer bir yerde nüfus artışı sadece mevsimsel artıyorsa(genellikle yazın) o yerdeki nüfus artışını tarım ve turizme bağlayabiliriz. Ama nüfus yıl içinde fazla değişmiyorsa,sürekli fazla ise orada sanayinin geliştiğini söyleyebiliriz.

Yine bir yerleşim yerinde kadın nüfusu fazla ise oranın gelişmediği,erkek nüfus fazla ise oranın geliştiği ile ilgili yorum yapabiliriz. Çünkü erkek nüfus fazla ise orada sanayi vardır ve erkekler çalışıyordur.

Örneklerle İnceleyelim:

Yaz Turizminin Geliştiği Yerler:

Antalya,Alanya,Didim,Kuşadası,Fethiye,Bodrum,Çeşme,Ayvalık,Muğla

Sanayinin Geliştiği Yerler:

İzmit,İzmir,İstanbul,Kayseri,Denizli,Gaziantep,Bursa,Konya,Adana

Madencilğin Geliştiği Yerler:

Batman(Petrol),Zonguldak(Taşkömürü)

Yaylacılığın Geliştiği Yerler:

Ordu,Giresun,Trabzon,Rize,Artvin,Antalya.

Kış Turizminin Geliştiği Yerler:

Ilgaz,Sarıkayış,Palandöken,Kartalkaya,Uludağ,Erciyes,Saklıkent,Davraz,Kartepe

Kuraklığın Yoğun Olduğu Yerler:

Tuz Gölü ve çevresi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Nüfusun Tenha Olduğu Yerler:

Yıldız Dağları Bölümü(Marmara) Biga Yarımadası(Marmara) Menteşe Yöresi (Ege) Teke ve Taşeli Platoları(Akdeniz) Hakkari Yöresi(Doğu Anadolu)

Örnek Sorular:

- 1- Niçin Marmara'da nüfus yoğunluğu fazladır?
- 2- İç Anadolu'nun nüfusu Güneydoğu Anadolu'dan fazladır. Ancak Güneydoğunun nüfus yoğunluğu İç Anadolu'dan fazladır.Bunun sebebi ne olabilir?

NÜFUS SAYIMI

Türk tarihinde ilk nüfus sayımı 1831 yılında II. Mahmut zamanında yapılmıştır.Ve sadece Müslüman erkeklerle,küçükbaş hayvanlar sayılmıştır. Nedenini araştırınız.

Cumhuriyet tarihinde ise ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır.Ve nüfusumuz yaklaşık 13 Milyon olarak hesaplanmıştır.

2005 yılına kadar nüfus sayımını ülkemizde DİE(Devlet İstatistik Enstitüsü) yapmıştır. 2005 yılında DİE'nin yerine TÜİK(Türkiye İstatistik Kurumu) kurulmuştur.Günümüzde nüfusla ilgili bilgileri bize TÜİK sunmaktadır. 2007 yılından itibaren Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine yani ADNKS'ye geçilmiştir. Ve TC Kimlik Numaraları ile ülkemizin nüfusu her yıl güncel olarak tespit edilmektedir.Daha fazla bilgi isteyenler için işte adres:

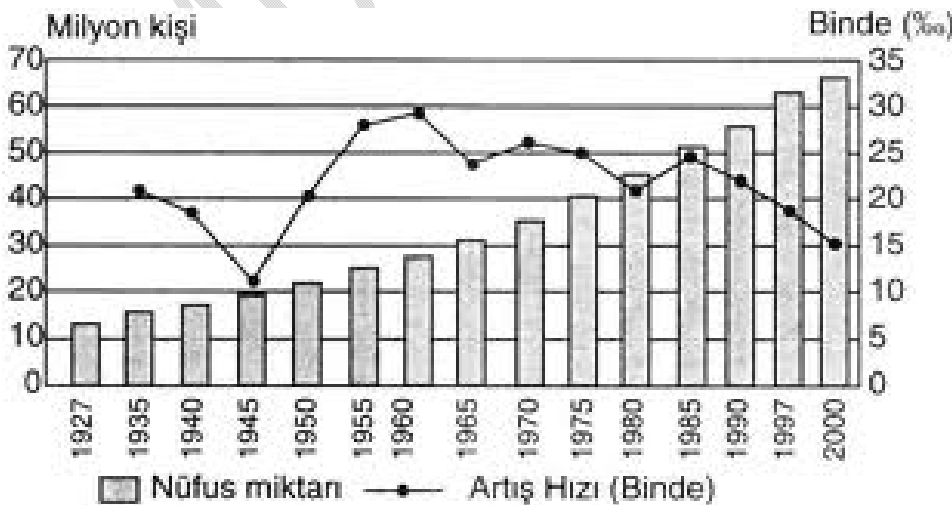
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdaagitapp/adnks.zul>

Peki nüfus sayımları niye yapılır?

Nüfus sayımları devletin aynasıdır. Devlet planlamasını nüfus sayımlarına göre yapar. Nüfus Sayımları ile Ülkenin Nüfus Miktarı,Yaş Grupları,Kent ve Kır Nüfusu,Nüfusun Eğitim Durumu,Nüfusun Cinsiyet Durumu,Nüfusun Eğitim Durumu,Nüfusun Hareketleri(Göç vs.) gibi bilgilere ulaşılır.

ÜLKEMİZİN NÜFUSUNUN ÖZELLİKLERİ

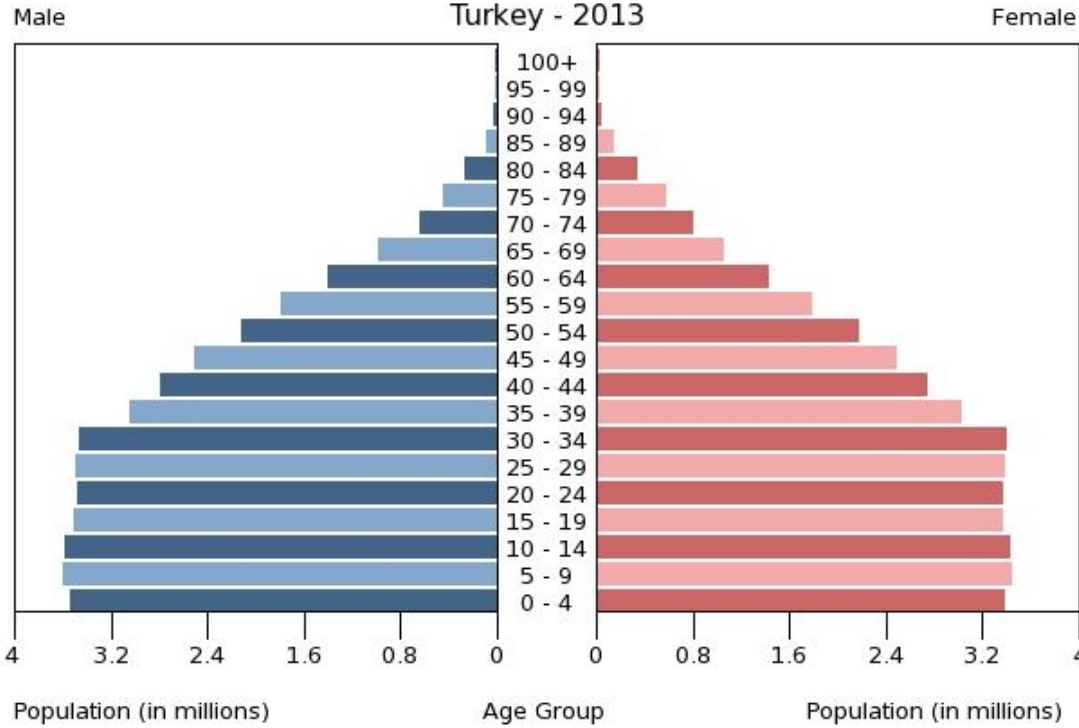
- Türkiye'nin nüfusu 75.627.384 kişidir. (Aralık 2012)
- Ülke nüfusunun % 77,3'ü il ve ilçe merkezlerine yaşamaktadır.(Kent Nüfusu)
- Ülke nüfusunun %22,7'si belde ve köylerde yaşamaktadır.(Kır Nüfusu)
- Nüfusun %49 u Hizmet,% 26 sı Sanayi,% 25 i Tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna göre gelişmekte olan bir ülkeyiz. Bana sektörel dağılımını söyle sana nasıl bir ülke olduğunu söyleyeyim ☺
- Nüfusun % 50 si 30 yaşının altında. Yani genç nüfusumuz fazla. İyi değerlendirebilirsek gelecekte dünyada lider ülke olabiliriz.
- Nüfusun % 67,5'i 15-64 yaş aralığındadır. 0-14 = Bağımlı Nüfus 15-64= Aktif Nüfus 65-65 + Bağımlı nüfus. Yani bizim aktif,üretici nüfusumuz fazla.
- Nüfusumuzun % 50,18 i erkek, % 49,82 si kadındır. Yani kadın ve erkek nüfus oranı birbirine yakındır.
- Nüfusumuz sürekli artmaktadır ancak artış hızı sürekli düşmektedir. Bu madde

çok önemli,benden söylemesi. Grafik sorularında dikkat edelim. Artış grafiğinin aşağıya doğru inmesi nüfusun azaldığı anlamına gelmez,her yıl nüfus artmış ancak,artış miktarı azalmıştır.

- Okuma yazma oranı her yıl artmaktadır.
- Kadınların okuma yazma oranı erkeklere göre düşüktür.

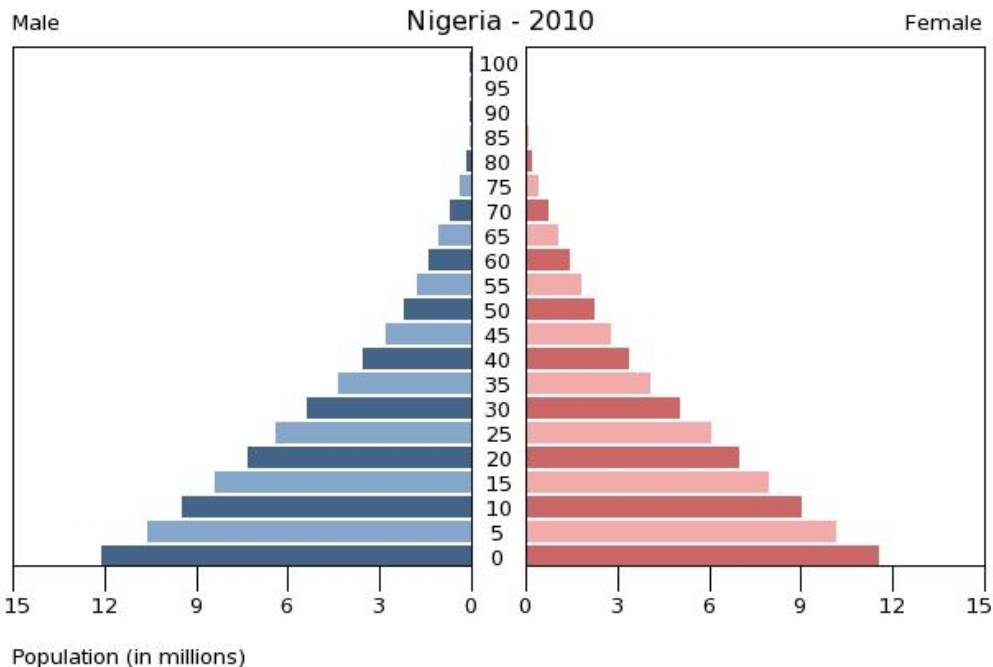
NÜFUS PİRAMİTLERİ

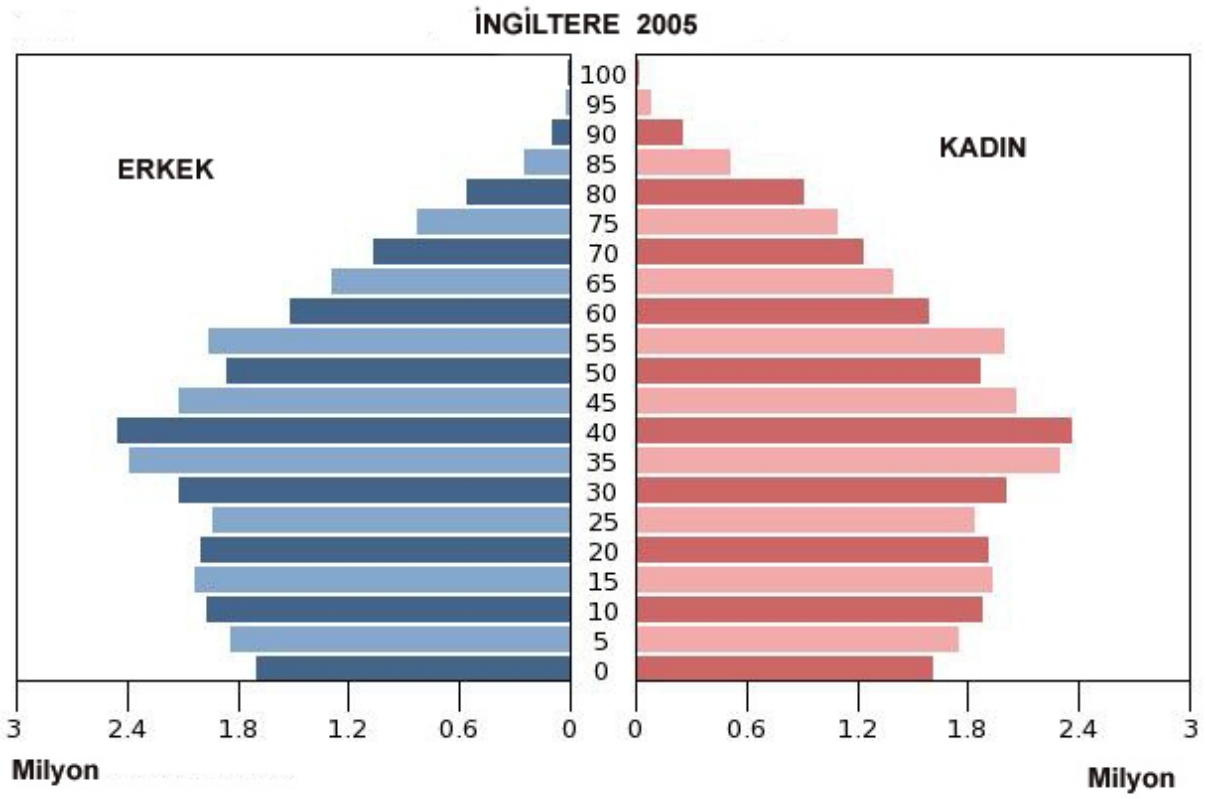

Bir ülkenin nüfus piramidine bakılarak o ülke hakkında çeşitli yorumlar yapılabilir. Toplam nüfus,kadın erkek nüfusu,yaş gruplarına göre nüfus sayısı,doğum oranı vs. ,ve

piramit sayesinde ülkenin gelişmiş mi,gelişmemiş mi gelişmekte olan bir ülke olduğu ile ilgili bilgi sahibi olunabilir.Bana nüfus piramidini göster sana nasıl bir ülke olduğunu söyleyeyim ☺ Yukarıda ki Türkiye'nin nüfus piramidine bakılarak,Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olduğunu söyleyebiliriz. Piramide göre ülke nüfusunun % 67 si aktif nüfus çağında,doğum oranları düşmeye başlamış,üretici nüfusumuz fazla dolayısıyla gelişmekte olan bir ülkeyiz.

Nijerya-Gelişmemiş Ülke Nüfus Piramidi

İngiltere-Gelişmiş Ülke Nüfus Piramidi

ÜLKEMİZDE GÖÇ VE NEDENLERİ

İnsanların bir yerden başka bir yere geçici ya da kalıcı olarak,çeşitli sebeplerden dolayı gitmesine göç denir.

Göçlerin Temelde Dört Nedeni Vardır;

a) Doğal Nedenler

- Deprem
- Kuraklık
- Heyelan
- Sel
- Çiğ
- Taşkın
- Volkanik Olaylar

b) Ekonomik Nedenler

- Turizm
- Ticaret
- İş Sahası Büyütme
- İş Bulma
- Doğal Kaynaklar

c) Siyasi Nedenler

- Savaşlar
- Mübadele
- Baskılar
- Terör
- İşgaller

d) Sosyal Nedenler

- Din
- Miras
- Kan Davası
- Sağlık
- Eğitim

AÇIKLAYALIM:

Her şey tamam da **MÜBADELE** kavramı biraz yabancı geldi sanki. Mübadele nedir? Devletler arasında insanların karşılıklı yer değiştirmesidir. Tarihimizde 1923-1930 yılları arasında Yunanistan ile aramızda Mübadele yapılmıştır.

GÖÇ ÇEŞİTLERİ

İÇ GÖÇ: Aynı ülke içinde yapılan göçlerdir. Kastamonu'dan İstanbul'a.

DIŞ GÖÇ: Ülkeler arası göçtür. Türkiye'den Amerika'ya.

MEVSİMLİK GÖÇ: Yılın belli mevsiminde yapılan göçlerdir. İnebolu Şeyhomer Köyündeki Avni Bey'in, yazın Giresun'un Görele ilçesine Fındık tarlasında çalışmak üzere göç etmesi, fındık işi bitince geri gelmesi.

SÜREKLİ GÖÇ: Bir yere kalıcı olarak yapılan göçtür. Mustafa Öğretmen'in Samsun'a ataması yapılmış ve sürekli orada çalışmaktadır.

GÖNÜLLÜ GÖÇ : Kişinin herhangi bir baskı olmadan kendi isteğiyle göç etmesi. İstanbul'da emekli olan bir vatandaşın gelip İnebolu'ya yerleşmesi.

ZORUNLU GÖÇ: Kişinin kendi isteği dışında göç ettirilmesi.

BEYİN GÖÇÜ: Az gelişmiş ülkelerden, iyi eğitim almış üreten, kalifiye, nitelikli iş gücünün daha iyi şartlarda yaşamak, araştırma yapmak için gelişmiş ülkelere yaptığı göçtür.

Doktor Ahmet Bey'in Amerika'ya gidip orada çalışmaya başlaması. **BİR ÜLKE İÇİN EN TEHLİKELİ GÖÇ TÜRÜDÜR.**

NOT: Ülkemizde genellikle göçler köyden kente doğru olmaktadır. Bu durum da şehirlerde sorunlara yol açmaktadır.

En'ler..

- En fazla göç alan bölge **MARMARA**
- En fazla göç veren bölge **KARADENİZ.**

BİLGİ KÜPÜ:

- İç göçler ülke nüfusunun miktarını değiştirmez. Göç edilen şehrin veya bölgenin nüfusunu değiştirir.
- Dış göçler ülke nüfusunun miktarını değiştirir.

KIRDAN KENTE GÖÇ EDİYORUZ...

SONUÇ:

- Ülke içerisinde nüfus dengesiz dağılır.
- Kentlerde hızlı nüfus artışı ile işsizlik artar.
- Eğitim,sağlık,ulaşım sorunları başlar.
- Konut yetersizliği olur buna bağlı olarak alt yapı hizmetleri aksar.
- Fabrikalar şehir içinde kalır ve çevre kirliliği yaşanır.

GÖÇ EDİYORUZ..HAKLARIMIZI UNUTMUYORUZ..

Anayasa Madde 23: Yerleşme ve Seyahat Hakkı.

Herkes yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sahiptir.

Anayasamıza göre böyle bir hakkımız var. Ama belli durumlarda durdurulabilir ve sınırlandırılabilir.Hangi durumlarda?

- Suç İşlenmesini önlemek
- Kamu mallarını ve sağlığını korumak
- Düzenli kentleşmeyi sağlamak vs.

Anayasa Madde 42: Eğitim Hakkı.

Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.

Anayasa Madde 49: Çalışma Hakkı.

Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

.....
Sosyal Bilgiler Öğretmeni